

• דרכי תצורת שם העצם - יחידת לימוד

• עינת דהן מדריכת עברית לעולים חט"ע

• כל הזכויות שמורות.

רשימת תכונות חיוביות ושליליות

התלמידים יקבלו את הרשימות.

המורה יקרא את הרשימות עם התלמידים והתלמידים יבינו את אוצר המילים. בתחילה המורה יבקש מהתלמידים לנסות להבין את המשמעות בעצמם, לפי המשפט הצמוד לתכונה, ואחר כך המורה יבאר את המילה.

שימו לב שלאחר כל תכונה יש הפשטה לעברית קלה יותר.

תכונות חיוביות (טובות)

1. **שקט** ושלווה-אני שקט/ה, יש לי שקט בלב.
2. **מיקוד** – יש לי פוקוס במה שאני רוצה להשיג/להצליח.
3. **כריזמטיות**- אני **כריזמטי**.
4. **ביטחון** עצמי- אני לא פוחד להגיד את דעותיי.
5. **רגישות**- יש בי הרבה **רגש ורגישות** לאנשים אחרים, אני **אמפתי**.
6. **נחמדות ונימוס**- אני **נחמד ומנומס**.
7. **אופטימיות**- אני **אופטימי**, אני מאמין שבסוף הכול יהיה בסדר.
8. **אמתיות**- אני תמיד **אמתי**, ולא עושה "כאילו" אני משהו אחר.
9. **כנות**- אני **כן**. אני אומר לאחרים תמיד את ה**אמת**, אני לא **שקרן**.
10. **התלהבות**- אני מתרגש ומתלהב מהרבה דברים.

11. **אסרטיביות** - אני **אסרטיבי**. אני מצליח לקבל מה שאני רוצה.

12. **חוש הומור** - אני אדם מצחיק שנהנה מהומור.

13. **יצירתיות-קריאטיביות** - אני **יצירתי**, אני חושב בצורה קריאטיבית.

14. **גמישות** - אני לא **עקשן**, בשבילי שינויים זה לא רע.

15. **חברותיות** - יש לי הרבה חברים, יש לי **תקשורת** טובה עם אנשים.

16. **חוכמה** - אני חושב שאני **חכם**, אני מבין דברים **בקלות**.

17. **סלחנות**-אני **סלחן**, אני סולח **במהירות**.

18. **משמעת** - יש לי דיסיפלינה עצמית.

19. **אחריות** - אני אחראי, אפשר לסמוך עליי.

20. **מנהיגות** - אני בעל יכולת **מנהיגות**/אני לידר.

21. **חריצות**- אני **חרוץ**. אני עושה הרבה מאוד כדי להצליח במה שחשוב לי.

22. **סקרנות**- אני **סקרן**. הרבה מאוד דברים מעניינים אותי.

23. **נאמנות**-אני חבר **נאמן**, אף פעם אני לא עושה משהו שיפגע בחברים שלי ובמי שאני בקשר טוב איתו.

24. **אנליטיות**- יש לי **חשיבה אנליטית**.

25. **סבלנות**- לא אכפת לי לחכות, אני **סבלן**.

26. **סובלנות**- אני סובלן כלפי אנשים שונים, אני לא **גזען**.

26. **עצמאות**- אני **עצמאי**. אני יכול לעשות הכול לבד- בדרך כלל אני לא צריך **עזרה**.

27. **יכולת הבעה**- אני מדבר היטב, אנשים מקשיבים **בהתעניינות** כשאני מדבר.

28. **כישרון**- אני אדם מוכשר בהרבה תחומים.

תכונות שליליות (לא טובות)

1. **קמצנות**- אני **קמצן**, אני לא אוהב לשלם/ להוציא כסף. אני שונא **בזבז**.
2. **קנאה**- אני **קנאי**, אני תמיד רוצה מה שיש לאחרים.
3. **גסות**- לפעמים אני גס- לא **עדין**.
4. **תוקפנות**- **אגרסיביות**-אני **אגרסיבי**, לפעמים **ההתנהגות שלי אגרסיבית**.
5. **רכושנות**-אני **רכושני**, מה ששלי - רק שלי!!!
6. **התנשאות**- אני **שחצן**, אני מרגיש שאני יותר מאחרים, ואפשר לראות את זה.
7. **התרחקות** מבני אדם- אני מתרחק מאנשים. **התקרבות** לבני אדם לא נעימה לי.
8. **כעסנות**-אני **כעסן**, אני כועס די הרבה.
9. **ביקורתיות**- אני **ביקורתי**, אני מסתכל על הכול בעיניים של טוב או רע-**קריטיקה**.
10. **דחיינות**- אני חושב שיותר טוב לעשות משהו אחר כך- לא עכשיו. אני **דחיין**.
11. **רשעות**- לפעמים אני אוהב לעשות רע לאחרים.

12. אנוכיות-אגואיסטיות-אני אגואיסט, אני חושב בעיקר על עצמי ועל הנוחות שלי.

13. כפיות טובה-כשמישהו עושה לי טוב, לא תמיד אני מחזיר לו טוב.

14. ציניות-סרקזם-אני ציני, סרקסטי.

15. קיצוניות-פנאטיות-אני אדם קיצוני, בדרך כלל אני בוחר בצד הקיצון.

16. אדישות- לא אכפת לי מכלום, אני לא אדם אכפתי.

17. ישירות יתר- אני ישיר (בסלנג : "דוגרי"), לפעמים אני אומר יותר מדי מה שאני חושב.

18. נוקשות- אני לא גמיש- לא מוותר, לא אוהב שינויים.

19. פזיזות- אני עושה לפני שאני חושב. אני לא משתמש הרבה בשכל שלי.

20. פסימיות- אני פסימי, אני רואה את החצי הריק של הכוס, "אני רואה שחורות".

21. אובססיביות- אני אובססיבי.

22. עקשנות- אני עקשן, אני לא מוותר על שום דבר שחשוב לי.

23. שתלטנות - אני לא נותן לאחרים לעשות דברים, אני צריך לעשות הכול, ולהחליט הכול. **השליטה** היא בעלת **חשיבות** גדולה בשבילי.

24. דאגנות - אני **דאגן**, אני דואג הרבה. אני תמיד חושש שהדברים לא ייגמרו בצורה טובה.

25. עצלנות - אני **עצלן**, אני לא עושה מספיק בשביל מה שחשוב. יותר טוב לא לעשות כלום.

26. אימפולסיביות - אני **אימפולסיבי**. אני עושה הכול מהר בלי **תכנון ומחשבה**.

27. נקמנות - אני **נקמן**, אם מישהו עושה לי משהו לא טוב - אני מחזיר לו.

28. פחדנות - אני פוחד הרבה מאוד מהרבה דברים. אני די **פחדן**.

יחידת לימוד - שיח וכתיבה - תכונות אופי

- התלמידים יקבלו את רשימת תכונות חיוביות ורשימת תכונות שליליות.
- המורה יעבור על הרשימה עם התלמידים ויסביר את המשמעות.
- כל תלמיד/ה יבחר תכונה אחת חיובית ותכונה אחת שלילית המאפיינות אותו/ה.
- התלמידים יכתבו על דף את שתי התכונות, המורה יקרא את הפתקים והתלמידים ינחשו במי מדובר.
- התלמידים יתבקשו לנמק מדוע הם בחרו בתלמיד זה או אחר ויבססו את דבריהם באמצעות דוגמה, לאחר מכן התלמידים עצמם יסבירו את הבחירה שלהם בתכונות אלה וידגימו כיצד הן באות לידי ביטוי. יש להדגים באמצעות מקרים ספציפיים ולא באמצעות אמירות כלליות.

פעילות העצמה

- המורה יכין פתקים שבראשם מופיע שם של כל אחד מתלמידי מהכיתה. כל אחד מהתלמידים יעבור על כל הפתקים וירשום בכל פתק שבו שם של תלמיד/ה, תכונה חיובית המאפיינת את הילד ששמו מופיע בראש הדף.
- כל תלמיד יקבל בסוף המפגש את הפתק עם שמו ועם התכונות שנכתבו עליו.

משחק

- ניתן לשחק משחק פנטומימה או "תן קו" לפי התכונות.
- מחלקים את הכיתה לקבוצות, נציגים מכל קבוצה שולפים פתק עם תכונה ומציירים על הלוח או מנסים להעביר באמצעות פנטומימה באיזו תכונה מדובר. הקבוצה שמנחשת כמה שיותר תכונות, מנצחת.

כתיבה

1. בחרו בשתי תכונות חיוביות שלכם ובשתי תכונות שליליות שמאפיינות אתכם, כתבו טקסט בן 120-150 מילים שבו תסבירו כיצד התכונות האלה באות לידי ביטוי, הדגימו כל אחת מהתכונות באמצעות מקרה שקרה לכם.
2. אנשים מייחסים לתכונות מסוימות אופי חיובי או שלילי, בחרו תכונה אחת מהתכונות הנחשבות חיוביות ונמקו מדוע לדעתכם היא איננה כזו, או בחרו אחת מהתכונות הנחשבות שליליות, ונמקו מדוע לדעתכם היא איננה כזו.
נמקו את דבריכם והדגימו אותם.

עבודה לשונית בשלב זה המורה ילמד את שתי דרכי התצורה ואת ההבחנה ביניהן.

- התלמידים יערכו מיון של השמות שברשימת התכונות (המופיעה בהמשך) לפי שורש ומשקל ובסיס וצורן סופי.
- המילים הרלוונטיות מודגשות.

תצורה של בסיס וצורך סופי:

- י- בעל מקצוע או בעל תכונה (רפתן, ירקן)
- י- בעל תכונה (אישי, פרטי), מוצא (יהודי)
- י- בעלת תכונה (אישית, מדינית), כלי רכב (מונית, משאית), הקטנה (מפית, כפית)
- י- הקטנה (ילדון, דגלון), תור וסדר (ראשון אחרון עליון תחתון), כתב עת (עיתון)
- י- בעל מקצוע (טכנאי, חשמלאי)
- י- מקצוע (אדריכלות, ספרות) או תכונה (רצינות, פחדנות) או שם עצם מופשט (כמות, איכות)

תצורה של שורש ומשקל

משקלים:

מְקַטֵּל, מְקַטְלָה- מקומות למשל: מגרש, מסעדה

מְקַטֵּל, מְקַטְלָה- כלים למשל: מחשב, מגרפה

קָטַל- בעל מקצוע למשל: ספר, נגר

קְטָלַת- מחלות, אוספים למשל: אדמת, צהבת צנרת, רכבת

קְטָלוֹן- מצבים למשל: זיכרון, ניצחון

הבחנה-בין שורש ומשקל לבין בסיס וצורן סופי-

מסתירים את הצורן הסופי / המוספית.

אם נשאר שם (שם עצם או שם תואר), או מילת שאלה (מה, איך, כמה) = בסיס וצורן סופי.

אם נשאר פועל או מילה לא מזהה = שורש ומשקל.

שימו לב:

מותר להוסיף ה' בסוף הצורה שנשארת (הבסיס) אחרי הסתרת הצורן הסופי (למשל: מונית - מונה+ית), או להחליף י' ב- ו' (למשל: דחיפות-דחוף+ות).

זכרו: אין בבסיס וצורן סופי סופיות הַ, תַּ, תְּ = למשל: המילה "ילדה" - לא יכולה להיות בסיס וצורן סופי, כי אין צורן סופי כזה בבסיס וצורן.

• ניתן גם ללמד גם את דרך התצורה של שאילה מלעז, ולהראות שלעתים הבסיס בבסיס וצורן סופי הוא מילה לועזית, כמו אנליטיות או כריזמטיות.

• עבודה נעימה ופורייה!

• עינת דהן

• מדריכת עברית עולים